

ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑ ΣΤΗΝ ΕΚΘΕΣΗ – ΕΚΦΡΑΣΗ**20****Γ΄ ΛΥΚΕΙΟΥ**
Γεν. Παιδείας
18\01\2015

Ον\ μο :

Κείμενο : Πολιτισμός και τεχνολογία

Ο τρόπος με τον οποίο ο πολιτισμός και η τεχνολογία συνδέονται , είναι ένα **συνηθισμένο** θέμα όχι μόνο στις εκθέσεις ιδεών στα σχολεία μας , αλλά και σε καθημερινές συζητήσεις ειδικών και μη . Ένα ενδιαφέρον ερώτημα είναι , αν και σε ποια έκταση ο πολιτισμός και η τεχνολογία αποτελούν ανταγωνιστικές τάσεις και συγκεκριμένα , αν η **ανάπτυξη** της τεχνολογίας απειλεί την επιθυμητή εξέλιξη και ανάπτυξη του πολιτισμού . Διάβασα σε ένα πρόσφατο σχόλιο ότι σπουδαίοι ποιητές , όπως ο Γ. Σεφέρης και ο Τ. S.Eliot , έδιναν **καταφατική** απάντηση.

Ένα μεγάλο μέρος της εξέτασης και του συμπεράσματος εξαρτάται από τους ορισμούς που υιοθετούνται . Ας δεχθούμε ότι ο πολιτισμός ως το σύνολο των ιδεών , ενεργειών και **επιτευγμάτων** που μια κοινωνία έχει αναπτύξει και επιτύχει με σκοπό την ευημερία των μελών της . Η ανάπτυξη της ιατρικής και των φαρμάκων , η σύνθεση και δημοσίευση ενός ποιήματος , μια έκθεση ζωγραφικής , μια καλή συνταγή μαγειρικής και η παραγωγή ενός νέου κρασιού είναι παραδείγματα στοιχείων του πολιτισμού.

Ας δεχθούμε ακόμη ότι η τεχνολογία ορίζεται ως το σύνολο των μεθόδων τις οποίες οι άνθρωποι χρησιμοποιούν , για να πετύχουν τους σκοπούς τους και να ικανοποιήσουν τις ανάγκες τους . Το μαχαίρι , με το οποίο κόβουμε το ψωμί , το τηλέφωνο , με το οποίο επικοινωνούμε εξ αποστάσεως , το ηλεκτρικό φως , με το οποίο φωτίζουμε το θέατρο , το πιεστήριο , με το οποίο τυπώνουμε τα βιβλία , ο ηλεκτρονικός υπολογιστής , με τον οποίο κάνουμε αριθμητικές πράξεις και το όπλο , με το οποίο σκοτώνουμε , είναι παραδείγματα των στοιχείων της τεχνολογίας.

Αν οι ορισμοί αυτοί είναι σωστοί , είναι φανερό ότι η τεχνολογία είναι μέρος του πολιτισμού μιας κοινωνίας και υπό μία έννοια ορίζει και το βαθμό ανάπτυξής της . Παλαιότερα οι άνθρωποι επικοινωνούσαν με σύννεφα καπνού , με περιστέρια ή με τη λάμψη της ασπίδας . Σήμερα επικοινωνούν με ταχυδρομείο , με fax , με σταθερό και κινητό τηλέφωνο ,

με ηλεκτρονικό ταχυδρομείο και φυσικά μπορούν να χρησιμοποιήσουν τους παλιούς τρόπους , αν θέλουν . Αυτό θεωρείται και είναι , πιστεύω , ανάπτυξη . Φαίνεται , λοιπόν , πως είναι αντιφατικό να υποστηρίζει κανείς ότι η τεχνολογία είναι ανταγωνιστική του πολιτισμού , ενώ αποτελεί μέρος αυτού .

Ωστόσο , υπάρχει κάποια βάση στο επιχείρημα αυτό . Πολλοί φοβούνται ότι η ανάπτυξη της τεχνολογίας έχει διαστάσεις και μορφές που απειλούν τον πολιτισμό . Το **προφανές** παράδειγμα είναι αυτό των πυρηνικών όπλων , που μπορούν να καταστρέψουν και την ανθρωπότητα και τον πολιτισμό της . Βέβαια , τα τεχνολογικά μέσα ήταν πάντοτε στη διάθεση όσων ήθελαν να τα χρησιμοποιήσουν για το κακό . Με το μαχαίρι μπορείς να κόψεις ψωμί , μπορείς όμως να κόψεις και το λαιμό κάποιου ανθρώπου . Υπάρχει βέβαια διαφορά , διότι με το μαχαίρι δεν μπορείς να σκοτώσεις πολλούς , ενώ με τη σύγχρονη τεχνολογία μπορείς να καταστρέψεις τα πάντα . Αυτή η τρομακτική δυνατότητα είναι εκείνη που δημιουργεί τα ερωτηματικά για το μέλλον της ανθρωπότητας και του πολιτισμού .

Νομίζω ότι είναι λάθος αυτή η **εύλογη** ανησυχία να διατυπώνεται ως κριτική και επιχείρημα κατά της τεχνολογίας . Είναι λάθος για έναν απλούστατο λόγο : η τεχνολογία δεν έχει **βούληση** . Η τεχνολογία ανακαλύπτεται και χρησιμοποιείται από τους ανθρώπους . Αυτοί έχουν βούληση και συνεπώς ευθύνη για το τι παράγουν και πώς το χρησιμοποιούν . Αν κάτι πρέπει να μας φοβίζει , αυτό είναι η φύση και η βούληση των ανθρώπων . Πρέπει ταυτόχρονα να θυμόμαστε ότι τίποτε στον κόσμο δεν εξασφαλίζει την επιβίωση του ανθρώπινου είδους . Η επιβίωση και η **ευημερία** μας είναι αποκλειστικά και μόνο δική μας υπόθεση .

Θ.Π. Λιανός , άρθρο από το Βήμα

Παρατηρήσεις :

A. Να γραφεί η περίληψη του κειμένου σε 80 – 100 λέξεις .

Μονάδες 25

B1. «Πολλοί φοβούνται ότι η ανάπτυξη της τεχνολογίας έχει διαστάσεις και μορφές που απειλούν τον πολιτισμό» . Να αναπτύξετε την παραπάνω θεματική περίοδο σε μία παράγραφο 80 – 100 λέξεων .

Μονάδες 10

B2. « Ας δεχθούμε ακόμη ότι η τεχνολογία ...είναι παραδείγματα των στοιχείων της τεχνολογίας». Να εντοπίσετε : α. τους τρόπους ανάπτυξης της παραγράφου

β. τον τρόπο πειθούς που χρησιμοποιεί ο συγγραφέας.

Μονάδες 5

B3. Να αναγνωριστεί η σύνταξη στις παρακάτω προτάσεις , να δικαιολογήσετε την επιλογή του συγγραφέα και να τις μετατρέψετε στην αντίθετη : α. « Η τεχνολογία ανακαλύπτεται και χρησιμοποιείται από τους ανθρώπους».

β. «αν η ανάπτυξη της τεχνολογίας απειλεί της επιθυμητή εξέλιξη και ανάπτυξη του πολιτισμού».

Μονάδες 5

B4. Να δώσετε ένα συνώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου : προφανές , εύλογη , βούληση , ανάπτυξη , επιτευγμάτων .

Μονάδες 5

B5. Να δώσετε ένα αντώνυμο για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου : συνηθισμένο , καταφατική , ευημερία , ανάπτυξη , προφανές.

Μονάδες 5

B6. τεχνολογία , ικανοποιήσουν :να γράψετε δύο σύνθετες λέξεις για καθεμία από τις παραπάνω , χρησιμοποιώντας το β 'συνθετικό τους .

Μονάδες 5

Γ. Σε ένα κείμενο 500-600 λέξεων, αφού αναφερθείτε σε φαινόμενα αρνητικής χρήσης της τεχνολογίας , να παρουσιάσετε και να στηρίξετε τις προτάσεις σας , ώστε η τεχνολογία να λειτουργεί προς όφελος του ανθρώπου.

Μονάδες 40

ΚΑΛΗ ΕΠΙΤΥΧΙΑ

(ενδεικτικές απαντήσεις)

A. περίληψη

Στο κείμενο ο συγγραφέας προσπαθεί να διερευνήσει τη σχέση της τεχνολογίας με τον πολιτισμό . Αφού ορίζει τον πολιτισμό ως το σύνολο των ανθρώπινων κατορθωμάτων και την τεχνολογία ως το σύνολο των μεθόδων που χρησιμοποιούν οι άνθρωποι για την παραγωγή αγαθών , καταλήγει , χρησιμοποιώντας παραδείγματα , στο συμπέρασμα ότι η τεχνολογία αποτελεί μέρος του πολιτισμού και , επομένως , είναι αδύνατον να τον ανταγωνίζεται . Αν και αποδέχεται ως λογικούς τους ισχυρισμούς ορισμένων ότι μερικές πλευρές της τεχνολογικής ανάπτυξης απειλούν την ανθρωπότητα , θεωρεί ότι , αφού η τεχνολογία δεν έχει βούληση , η ευθύνη για την παραγωγή και τη χρήση των τεχνικών επιτευγμάτων βαρύνει αποκλειστικά τον άνθρωπο και , επομένως , η ευμάρεια της ανθρωπότητας εξαρτάται μόνο από αυτόν.

B1. Πολλοί φοβούνται ότι η ανάπτυξη της τεχνολογίας έχει διαστάσεις και μορφές που απειλούν τον πολιτισμό. Και αυτό γιατί διαπιστώνουν από τη μια πλευρά τον οξύτατο ανταγωνισμό των κρατών στον τομέα των πολεμικών εξοπλισμών , που απειλεί την ανθρωπότητα με απόλυτη καταστροφή σε ελάχιστο χρόνο . Από την άλλη , η στράτευση της τεχνολογικής ανάπτυξης στις οικονομικές επιταγές της εποχής μας οδηγεί στη δημιουργία επιτευγμάτων που καταστρέφουν το ίδιο μας το σπίτι , δηλαδή τη φύση. Τέλος , η τεχνολογική εφαρμογή των πορισμάτων της Γενετικής απειλεί την ανθρώπινη φύση , αφού εγκυμονεί κινδύνους για την αξιοπρέπεια και την ηθική υπόσταση του ανθρώπου , δημιουργώντας εφιαλτικές προοπτικές για το μέλλον.

B2. α. Η παράγραφος αναπτύσσεται με συνδυασμό μεθόδων :

1. ορισμό : «Ας δεχθούμε ακόμη ότι η τεχνολογία ορίζεται ...τις ανάγκες τους».
2. παραδείγματα : «το μαχαίρι ...το τηλέφωνο,το ηλεκτρικό φως...είναι παραδείγματα».

β. Ο συγγραφέας στη συγκεκριμένη παράγραφο

χρησιμοποιεί ως τρόπο πειθούς την επίκληση στη λογική με τεκμήρια και συγκεκριμένα παρουσιάζει παραδείγματα.

B3 .α. Στην πρώτη πρόταση ο συγγραφέας χρησιμοποιεί παθητική σύνταξη γιατί δίνει έμφαση στην πράξη. Μετατρέπεται στην ενεργητική ως εξής :

«Οι άνθρωποι ανακαλύπτουν και χρησιμοποιούν την τεχνολογία».

β. η σύνταξη της πρότασης είναι ενεργητική γιατί ο συγγραφέας δίνει έμφαση στο υποκείμενο .

Μετατρέπεται στην παθητική ως εξής :

«Αν η επιθυμητή εξέλιξη και ανάπτυξη του πολιτισμού απειλείται από την ανάπτυξη της τεχνολογίας».

B4. ολοφάνερο , δικαιολογημένη\λογική , θέληση\επιθυμία, εξέλιξη , κατορθωμάτων .

B5. Ασυνήθιστο , αρνητική \αποφατική , ένδεια\φτώχεια , παρακμή \στασιμότητα , λανθάνον \κρυφό.

B6. λογοτέχνης \ λογογράφος
εκποίηση \ χειροποίητος

Γ.

Πρόλογος

Η εκρηκτική ανάπτυξη της τεχνολογίας έχει επιφέρει τεράστιες αλλαγές στην ατομική και συλλογική ζωή . Ωστόσο , πολλές φορές οι τεχνολογικές ανακαλύψεις , αντί να υπηρετούν τον άνθρωπο και την πρόοδό του , στρέφονται εναντίον του .

Κύριο μέρος

Η τεχνολογική εξέλιξη , όταν δε συντελείται με γνώμονα τις ανθρωπιστικές αξίες , προκαλεί φαινόμενα που υποσκάπτουν την ανθρώπινη αξιοπρέπεια και απειλούν την ειρηνική συνύπαρξη ατόμων και λαών . Τέτοια φαινόμενα μπορεί να είναι τα ακόλουθα .

- Στράτευση της τεχνολογικής προόδου στους πολεμικούς εξοπλισμούς.
- Καταστροφή του περιβάλλοντος από την αλόγιστη βιομηχανική ανάπτυξη.
- Διόγκωση της ανεργίας.
- Αλλοτρίωση από την εργασία.
- Αποξένωση από τον συνάνθρωπο
- Αλλοίωση της ατομικής και πολιτισμικής ιδιαιτερότητας .
- Χειραγώγηση των πολιτών και υπονόμευση της δημοκρατίας.

Απαραίτητες προϋποθέσεις –προτάσεις , ώστε η τεχνολογία να τίθεται στην υπηρεσία του ανθρώπου και να ικανοποιεί τις ανάγκες του κοινωνικού συνόλου είναι :

- Αποδέσμευση από τη λογική μιας αλόγιστης τεχνολογικής οικονομικής προόδου που παραβλέπει τις αρνητικές επιδράσεις στην ποιότητα ζωής του ανθρώπου και το φυσικό περιβάλλον.
- Προτεραιότητα στην ικανοποίηση των κοινωνικών αναγκών και όχι τη μεγιστοποίηση των οικονομικών μεγεθών .
- Ανάπτυξη και αξιοποίηση τεχνολογιών φιλικών προς το περιβάλλον και ανανεώσιμων πηγών ενέργειας.
- Πολιτισμική ανάπτυξη
- Ενοποίηση του κόσμου και προσέγγιση των λαών με την ανάπτυξη της τεχνολογίας των επικοινωνιών και της πληροφορικής.
- Χρησιμοποίηση της τεχνολογίας στον αγώνα για την καταπολέμηση του υποσιτισμού – ιδιαίτερα σε χώρες του Τρίτου κόσμου- και για την επίλυση των βιοτικών προβλημάτων του ανθρώπου.
- Προώθηση της έρευνας για τη δημιουργία νέων τεχνολογιών στον τομέα της υγείας σε στόχο τη θεραπεία των ασθενειών που μαστίζουν το ανθρώπινο γένος.

Επίλογος

Αν η ανθρωπότητα κατορθώσει να ελέγξει την ταχύτατη τεχνολογική ανάπτυξη και να την κατευθύνει σε ανθρωπιστικούς σκοπούς , μπορούμε να ευελπιστούμε ότι θα αποτελέσει μια δύναμη απελευθέρωσης του ανθρώπου.